

1. peatükk

Pangarööv. Pantvangikriis. Püstolipauk. Trepikoda täis politseinikke, kes on valmis korterisse tungima. Siia oli väga lihtne sattuda, palju lihtsam, kui võiks ehk arvata. Tarvis läks ühtainsat tõeliselt, tõeliselt halba mõtet.

See lugu räägib paljustki, aga kõige rohkem idiootidest. Seetõttu tuleb nüüd kohe öelda, et alati on väga lihtne teisi inimesi idiootideks tembeldada, aga ainult siis, kui juhtub meelest ära minema, et inimene olla on peaaegu alati idiootselt raske. Eriti kui on teisi inimesi, kelle jaoks üritatakse olla enam-vähem hea inimene.

Sest nüüdsel ajal oodatakse igapäevast alalõpmata nii arusaamatult palju. Töö ja elukoht peab olema ja makse peab maksma ja puhas aluspesu peab seljas olema ja selle kuramuse wifi salasõna peab peas olema. Mõnel meist ei õnnestugi iial kaose üle kontrolli saavutada, nii me elu lihtsalt kulgeb, maakeratormab kaks miljonit kilomeetrit tunnis läbi maailmaruumi ja meie vappume paanikas selle pinnal ringi nagu unustatud sokid. Meie süda on nagu seep, mis libiseb meil käest niipea, kui end hetkeks lödvaks laseme, see laperdab minema ja armub ja puruneb, nii kuidas juhtub. Me ei kontrolli seda. Nii me õpimegi teesklema, pidevalt, nii tööl kui abielus kui oma lastega ja kõige muuga. Teesklema, et me oleme normaalsed haritud inimesed, mõistame, mida tähendavad „annuiteet” ja „inflatsioonitempo”. Et me teame, kuidas peab seksima. Tõde on see, et me teame seksist sama palju kui USB-juhtmetest, ja nende väikeste jubinatega peame iga jumala kord neli korda katsetama. (Valepidi, valepidi, valepidi, NÜÜD läks sisse!) Me teeskleme, et oleme head lapsevanemad, kuigi ainus, mida me tegelikult teeme, on see, et anname lastele süüa ja riideid ja teada oma jäiga seisukoha, kui nad panevad maast leitud nätsu suhu. Ükskord oli meil akvaarium ja kõik kalad surid ära ja tegelikult me ei teagi lastest nagu rohkem kui kaladest, nii et see vastutus tekitab meis igal hommikul kabuhirmu. Meil pole plaani, me üritame lihtsalt päevaga toime tulla, sest homme on juba uus päev.

Mõnikord on meil valus, nii kohutavalt valus, ja ainuüksi seetõttu, et meie nahk ei tundu olevat meie oma. Mõnikord läheme paanikasse, sest arved on

vaja ära maksta ja me peame olema täiskasvanud ega tea õieti, kuidas, sest täiskasvanu olemisega on nii jube masendavalt lihtne puusse panna.

Sest kõik armastavad kedagi ja kõigil, kes kedagi armastavad, on olnud mõned meeleheitel ööd, kus nad ei saanud sõba silmale ja üritasid välja mõelda, kuidas oleks võimalik ka edaspidi inimene olla. Mõnikord paneb see meid tegema asju, mis tagantjärele näivad arusaamatud, aga mis just sel hetkel tundusid ainsa pääseteena.

Üksainus tõeliselt halb mõte. Muud polegi tarvis.

Ühel hommikul läks näiteks üks kolmekümne üheksa aastane inimene kodunt välja, püstol käes, ja nii tagantjärele vaadates oli see tõesti häämas-tavalt idiootlik. Sest see on lugu pantvangikriisist, kuigi nii polnud mõeldud. Või tähendab, mõeldud oli nii, et sellest saab lugu, aga polnud mõeldud, et sellest saab pantvangikriis. Plaanis oli toime panna pangarööv. Kuid siis juhtus nii, et kõik läks nassu, pangaröövidega võib sedasi juhtuda. Niisiis, kolmekümne üheksa aastane röövel põgenes, aga tal polnud põgenemis-plaani, ja põgenemisplaanidega on täpselt nii, nagu röövli ema alati ütles, kui röövel unustas väiksest peast jääkuubikud ja sidrunilõigud kööki ja pidi neile järele jooksmas: „Kui pea ei jaga, siis peavad jalad jagama!” (Tuleks mainida, et oma surmahetkel koosnes röövli ema nii suures osas džinntoonikust, et plahvatusohu hirmus ei juletud teda kremeerida, aga elutarkust oskas ta jagada sellegipoolest.) Pärast pangaröövi, millest ei saanud pangaröövi, tuli muidugi politsei ja siis jooksis röövel tulistjalu kõnniteele ja üle tänava ja otse esimesest ettejuhtuvast uksest sisse. Võib-olla on pisut julm röövlit ainult seetõttu idioodiks nimetada, aga ... no tead küll. Geniaalne see mõte igatahes polnud. Uks viis nimelt trepikotta, kust polnud muid väljapääse, nii et röövlil ei jäänud muud üle kui ülespoole joosta.

Tuleb arvestada, et röövlil oli täiesti normaalne kolmekümne üheksa aastase füüsiline vorm. Niisiis polnud röövel sugugi mingi suurlinna-kolmekümne-üheksa-aastane, kes lahendab oma keskeakriise, ostes hirm-kalleid jalgrattapükse ja ujumismütse, sest tal on hinges must auk, mis õgib Instagrami pilte, vaid pigem seda sorti kolmekümne üheksa aastane, kes tarbib iga päev juustu ja nisujahu sellisel määral, mida puhtalt meditsiinilises

mõttes võiks liigitada pigem appikarjeks kui toitumiseks. Röövel jõudis niisiis kõige ülemisele korrusele, igasugused näärmed pärani ja hingamine selline, mida seostaks normaaljuhul ainult sihukeste klubidega, mis nõuavad sisselaskmiseks läbi ukseprao salasõna. Võimalus politsei käest pääseda oli selleks hetkeks pehmelt öeldes olematu.

Kuid juhuslikult vaatas röövel just siis tagasi ja avastas, et ühe korteri uks on lahti. See korter juhtus olema parajasti müügil ja sees toimus parajasti korteri esitlus potentsiaalsetele ostjatele. Sinna röövel siis sisse koperdaski, hingeldades ja higisena, püstol laskevalmis, ja nii sai alguse pantvangikriis.

Ning jah, siis läks, nagu läks. Politsei piiras hoone sisse, ajakirjanikud ilmusid kohale, telekas näidati. Kõik kestis mõne tunni. Siis andis röövel muidugi alla. Muud valikut ju polnud. Nii et kõik kaheksa inimest, keda pantvangis hoiti, seitse klienti ja üks maakler, pääsesid vabaks. Paar minutit hiljem tungis korterisse politsei. Kuid siis oli see tühi.

Keegi ei tea, kuhu röövel kadus.

Ega sa tegelikult ei peagi praegu rohkem ette teadma. Nüüd algab lugu.

2. peatükk

Kümme aastat tagasi seisis ühel sillal üks mees. See lugu ei räägi sellest mehest. Tähendab, sa ei pea praegu temale mõtlema. Nojah, nüüd sa muudkui mõtledki temale, see on sama, kui ütleks „ära mõtle küpsistele”, ja nüüd mõtled sa küpsistele. Ära mõtle küpsistele!

Sa pead ainult teadma, et kümme aastat tagasi seisis ühel sillal üks mees. Sillapiirde otsas, kõrgel vee kohal, oma elu lõpus. Ära nüüd sellele rohkem mõtle. Mõtle millelegi meeldivamale.

Mõtle küpsistele.

3. peatükk

On aasta eelviimane päev ühes mitte kuigi suures linnas. Politseijaoskonna ülekuulamisruumis istuvad üks politseinik ja üks kinnisvaramaakler. Politseinik paistab olevat nii kahekümneaastane, kuid on ilmselt vanem, maakler paistab olevat natuke üle neljakümne, kuid on ilmselt noorem. Politseinikul on liiga väike vormisärk, maakleril on natuke liiga suur kostüümijakk. Maakler näib soovivat, et ta oleks sel hetkel kusagil mujal, politseinik näib pärast veerandtunnist vestlust samuti soovivat, et maakler oleks kusagil mujal. Kui maakler närviliselt naeratab ja suu lahti teeb, et midagi öelda, hingab politseinik sisse ja välja ning polegi nii lihtne aru saada, kas ta ohkab või nuuskab nina.

„Vasta ainult küsimusele,“ palub ta.

Maakler noogutab kärmesti ja pahvatab:

„Koht!”

„Ma ütlesin, et vasta ainult *küsimusele!*” kordab politseinik, näol selline ilme, mis on iseloomulik täiskasvanud meestele, kes on kord lapsepõlves pidanud elus pettuma ja pole sellest hiljem enam üle saanudki.

„Sa küsisid, mis mu maaklerifirma nimi on!” ei jäta maakler jonnki ja trummeldab ootusärevalt sõrmedega lauaplaadil, nii et politseinikul tekib tahtmine teda teravate asjadega loopida.

„Ei, ei küsinud, ma küsisin kurjategija kohta, kes hoidis sind pantvangis koos ...”

„Selle nimi on KOHT! Saad aru? Sest korterit ostes tahad ju parimat KOHTA, eks? Nii et kui ma telefonile vastan, ütlen ma: tere, helistasite kinnisvarabüroosse KOHT! Kus on teie õige KOHT?”

Maakler on mõistagi just üle elanud traumeeriva sündmuse, teda on püstitoliga ähvardatud ja pantvangis hoitud, see võib igapäev rööpast välja viia. Politseinik üritab kannatlik olla. Ta vajutab pöidlal kõvasti kulmudele, otsekui loodaks ta, et seal on kaks nuppu, mida tuleb kümme sekundit korraga all hoida, et need elu tehaseseadistused taastaksid.

„Oo...kei. Aga nüüd pean ma esitama mõned küsimused korteri ja kurjategija kohta,“ ohkab ta.

Ka temal on raske päev olnud. Jaoskond on väike, raha on vähe, aga töötajad on pädevad. Ta üritas seda mingi ülemuse ülemusele vahe-tult pärast pantvangikriisi telefonis selgitada, aga see oli muidugi tulutu. Nad saadavad Stockholmist mingi erilise uurimisrühma, kes kogu töö üle võtab. Ülemus ei rõhutanud seda öeldes „uurimisrühma”, vaid „Stockholmi”, nagu peaks juba pealinn ise tähendama supervõimeid. Kurat, pigem on see diagnoos, mõtleb politseinik. Ta pöidlad peatuvad kulmudel, praegu on tal viimane võimalus näidata ülemustele, et ta suudab juhtumit ise hallata, aga kuidas see võimalik peaks olema, kui tunnistajad on nagu see siin?

„Okidoki!” sädistab maakler, nagu see oleks sõna.

Politseinik vaatab silmi kissitades oma märkmeid.

„Kas see pole mitte korteriesitluseks kummaline päev? Enne aasta-vahetust?”

Maakler raputab pead, näole kerkib muie.

„Kinnisvarabüroos KOHT ei ole halbu päevi.”

Politseinik hingab sügavalt, mitu korda.

„Okei. Lähme edasi. Kui sa kurjategijat nägid, siis mis oli su esimene reak...”

„Kas sa ei pidanud mitte kõigepealt korteri kohta küsima? Sa ütlesid „korteri ja kurjategija”, nii et ma mõtlesin, et korter on esim...”

„Okei!” uriseb politseinik.

„Okei!” sädistab maakler.

„Siis korteri kohta: kas sa oled kursis selle plaaniga?”

„Loomulikult, ma olen ju maakler!” ütleb maakler, aga tal õnnestub jätta lisamata „kinnisvarabüroost KOHT!”, sest politseinik näib juba soovivat, et tema teenistusrelva laskemoon poleks nii hõlpsasti tuvastatav.

„Kas sa oskad seda kirjeldada?”

Maakleri nägu lööb särana.

„Unistuste korter! Me räägime siin imetabasest võimalusest soetada eksklusiivne korteriomand rahulikus piirkonnas, kuid siiski südalinna tuiksoonte lähedal. Avatud planeering! Palju valgust!”

Politseinik katkestab teda.

„Ma mõtlen, kas seal on sahvleid, sisseehitatud kappe, selliseid asju ...”

„Sulle ei meeldi avatud planeering? Seinad meeldivad? Seintel pole ka häda

midagi!" vastab maakler innustavalt, kuid alatoon reedab, et tema kogemuse järgi meeldivad seinad sellistele inimestele, kellele meeldivad ka müürid.

„Kas seal on näiteks riidekappe, mis pole ...”

„Kas ma mainisin, et palju valgust?”

„Jah.”

„Teaduslikult on tõestatud, et valgus teeb meid õnnelikuks! Kas sa teadsid seda?”

Politseinik ei paista soovivat, et talle valgust peale sunnitakse. Osa inimesi soovib ise otsustada, kui õnnelikud nad on.

„Äkki katsuks jääda asja juurde?”

„Okidoki!”

„Kas korteris on ruume, mida pole joonisele märgitud?”

„Ja piirkond on tõeliselt lapsesõbralik!”

„Mis see siia puutub?”

„Tahtsin seda lihtsalt rõhutada. KOHT, saad aru. Tõeliselt lapsesõbralik! Või noh ... no kui see tänane pantvangiasi välja arvata. Aga muidu: väga lapsesõbralik piirkond! Ja lapsed, eks, nemad ju armastavad politseiautosid!”

Maakler vehib õnnelikult käega pea kohal, jäljendades samal ajal politsei-auto sireeni.

„Minu meelest on see jäätiseauto signatuur,” osutab politseinik.

„Aga sa saad aru, mida ma silmas pean,” jätkab maakler väsimatult.

„Ma pean paluma, et sa vastaksid küsimustele.”

„Vabandust. Mis need küsimused olidki?”

„Kui suur see korter täpselt on?”

Maakler naeratab hämmeldunult.

„Kas sa röövli kohta ei taha midagi küsida? Ma arvasin, et me räägime röövist?”

Politsei surub hambad nii kõvasti kokku, et näib üritavat hingata varbaküünte kaudu.

„Jah. Muidugi. Räägi kurjategijast. Mis oli su esimene reaktsioon, kui ...”

Maakler katkestab teda innukalt: „Röövel? Jaa! Röövel jooksis ühesõnaga keset esitlust otse korterisse sisse ja sihtis meid kõiki püstoliga! Kas sa tead, miks?”

„Ei tea.”

„Avatud planeering! Muidu poleks röövel kuidagi saanud meid kõiki korraga sihtida!”

Politseinik mudib oma kulme.

„Olgu, proovime siis nii: kas korteris on häid peidukohti?”

Maakler pilgutab nii aeglaselt silmi, nagu oleks ta selle oskuse just äsja omandanud.

„Peidukohti?”

Politseinik kallutab pea tahapoole, vahib ainiti lakke. Tema ema ütles alati, et politseinikuks saavad poisid, kellel ei teki uusi unistusi. Kõikidele poistele esitatakse küsimus „kelleks sa saada tahad, kui suureks kasvad?” ja peaaegu kõik vastavad millalgi „politseinikuks!”, aga enamik saab suureks ja neile tulevad uued mõtted pähe. Hetkeks soovib ta, et ka temal oleks tulnud, ehk oleksid ta päevad ja võib-olla ka peresuhted siis lihtsamad. Ema on ta üle alati uhkust tundnud, tõesõna, tema oli poja elukutsevalikuga väga rahul. Ema ise oli kirikuõpetaja, ka see on töö, mis on rohkem kui lihtsalt elatise teenimise viis, nii et ta sai aru küll. Isa oli see, kes ei tahtnud, et ta mundrit kandma hakkaks. Pettumus selle üle rõhub noort politseiniku ehk siinamaani, sest ta näib kurnatud, kui pilgu taas maaklerile pöörab.

„Jah. Seda ma ju üritangi sulle selgitada: me arvame, et kurjategija on ikka veel korteris.”

4. peatükk

Tõde on see, et kui röövel alla andis, pääsesid kõik pantvangid korraga vabaks, maakler ja kõik ta kliendid. Üks politseinik valvas trepikojas korteriukse taga, kui nad välja läksid, nad sulgesid enda järel ukse, nii et see läks lukku, ja liikusid rahulikult trepist alla välja tänavale, istusid seal oodanud politsei-autodesse ja sõitsid sealt minema. Politseinik korteriukse taga ootas, kuni ta kolleegid trepist üles tulid. Üks läbirääkija helistas röövlile. Kohe pärast seda tungis politsei korterisse, ainult avastamaks, et see on tühi. Rõduuks oli lukus, kõik aknad kinni ja muud moodi sealt välja ei saanud.

Selleks ei pidanud üldse Stockholmist olema, et võrdlemisi kähku taibata: keegi pantvangidest aitas röövli põgenema. Või siis röövel ei põgenenudki.

5. peatükk

Hea küll. Üks mees seisis sillal. Mõtles nüüd sellele.

Ta oli ühe kirja kirjutanud ja posti pannud, lapsed kooli viinud, üles piirdele roninud ja seal seisnud ja alla vaadanud. Kümme aastat hiljem võttis läbikukkunud pangaröövel kaheksa inimest ühel korterisesitlusel pantvangi. Sillalt näeb selle korteri rõdu.

Sinuga pole sellel kõigel muidugi midagi pistmist. Kuigi natuke siiski. Sest sa oled ju tavaline kena inimene? Mida sina oleksid teinud, kui oleksid näinud kedagi seal sillapiirdel seismas? Seal ja sel hetkel pole õigeid ja valesid asju, mida öelda, eks? Sa oleksid teinud lihtsalt mida iganes, et veenda seda meest mitte hüppama. Sa isegi ei tunne teda, aga see on meile vaistlikult kaasa antud, et me ei saa lasta isegi võhivõorastel end ära tappa.

Nii et sa oleksid üritanud temaga rääkida, tema usaldust võita, panna teda sellest mõttest loobuma. Sest ka sinul on olnud hing haige, on olnud päevi, mil sul on nii väga valutanud need kohad, mida röntgenipilt ei näita, et sul pole jätkunud sõnu, kirjeldamaks seda isegi inimestele, kes sind armastavad. Sügaval sisimas, mälestustes, mida me ehk iseendilegi keelame, teavad paljud meist, et erinevus meie ja selle sillamehe vahel on väiksem, kui me tahaksime. Enamikul täiskasvanutel on tõeliselt musti hetki, isegi päris õnnelikud inimesed pole kogu aeg nii kuramuse õnnelikud, tead ju küll. Nii et sa oleksid üritanud teda päästa. Kogemata võib oma elu lõpetada, aga hüppamiseks tuleb otsus teha. Tuleb kusagile kõrgele ronida ja samm ettepoole astuda.

Sa oled kena inimene. Sa poleks niisama pealt vaatama jäänud.

6. peatükk

Noor politseinik puudutab sõrmeotstega laupa. Tal on seal lapserusika suurune muhk.

„Kuidas sa selle said?” küsib maakler ja paistab väga soovivat veel midagi lisada selle kohta, kas see on ikka muhule õige koht.

„Sain millegagi vastu pead,” mühatab politseinik, vaatab oma paberitesse ja küsib: „Kas kurjategija näis olevat harjunud laskerelvi kasutama?”

Maakler naeratab üllatunult.

„Sa mõtled ... püstolit?”

„Jah. Kas ta tundus närviline või paistis ta olevat varemgi püstolit käes hoidnud?”

Politseinik soovib oma küsimusega välja uurida, kas maakleri arvates võib röövlil olla näiteks sõjaväeline taust. Kuid selle asemel vastab maakler rõõmsalt: „Oo ei, see püstol polnud üldse päris!”

Politseinik vahib teda kassis silmadega, suutmata nagu otsustada, kas naine teeb nalja või on naiivne.

„Miks sa niimoodi arvad?”

„Kohe oli näha, et see on mänguasi! Mina arvasin, et kõik said sellest aru?”

Politseinik silmitseb maaklerit mõnda aega. Ta ei teegi nalja. Politseiniku pilgus vilksatab kröömike sümpaatiat.

„Nii et sa ei ... kartnudki?”

Maakler raputab pead.

„Ei-ei. Ma sain aru, et olukord pole päriselt ohtlik, eks. See röövel poleks iial kellelegi viga teinud.”

Politseinik silmitseb oma märkmeid. Ta mõistab, et naine ei saanud aru.

„Kas soovid midagi juua?” küsib ta kaastundlikult.

„Ei, aitäh. Sa juba küsisid seda,” vastab maakler muretult.

Politseinik otsustab talle siiski klaasi vett tuua.